

Papur 1

Cynulliad Cenedlaethol Cymru

Y Pwyllgor Plant a Phobl Ifanc

Papur Tystiolaeth - **Dyraniadau'r Gyllideb Ddrafft Plant a Phobl Ifanc 2014-15.**

1. Cyflwyniad

Mae'r papur hwn yn darparu sylwadau a gwybodaeth i'r Pwyllgor ynghylch cynigion cyllidebol ar gyfer rhaglenni Plant a Phobl Ifanc yn y dyfodol a amlinellir yn y Gyllideb Ddrafft a osodwyd ar 8 Hydref 2013.

2. Cefndir

O'i gymharu â'r cynlluniau dangosol a gyhoeddwyd adeg y Gyllideb Derfynol 2013-14, fel y'u hailddatganwyd yn sgil yr ad-drefnu ym Mawrth 2013, mae cyfanswm y dyraniad DEL ar gyfer MEG Cymunedau a Threchu Tlodi (CTP) wedi cynyddu £0.4m yn 2014-15 i £212.7m

Ceir gostyngiad net yn y DEL Adnoddau o £3.6m yn 2014-15 i £192.2m. Y cynllun dangosol ar gyfer DEL Adnoddau 2015-16, a gyhoeddir am y tro cyntaf yw £191.5m.

Ceir cynnydd net i'r gyllideb cyfalaf o £4m yn 2014-15 i £20.5m, yn sgil dyraniad i gefnogi'r blaenoriaethau yn y WIIP i ariannu lleoliadau Dechrau'n Deg. Y cynllun dangosol ar gyfer DEL Cyfalaf 2015-16, a gyhoeddir am y tro cyntaf, yw £14.5m.

Mae'r Tablau Ariannol Cryno canlynol yn dangos yr effaith gyffredinol ar gyllideb llinell sylfaen Terfyn Gwariant Adrannol (DEL) Cymunedau a Threchu Tlodi.

Tablau Ariannol Cryno:

MEG CTP	2013-14 Cyllideb Atodol £000	2014-15 Cynlluniau dangosol Cyllideb Derfynol wedi'i hailddatgan £000	2014-15 Newidiadau £000	2014-15 Cynlluniau newydd Cyllideb Ddrafft £000	2015-16 Cynlluniau newydd Cyllideb Ddrafft £000
DEL Adnoddau	187,556	195,871	-3,625	192,246	191,534
DEL Cyfalaf	24,450	16,450	4,000	20,450	14,450
Llinell Sylfaen DEL	212,006	212,321	375	212,696	205,984

O fewn MEG CTP, crynhoir yr effaith benodol ar y gyllideb Plant, Pobl Ifanc a Theuluoedd (CYP&F) yn y tabl isod.

CYP&F	2013-14. Cyllideb Atodol £000	2014-15 Cynlluniau dangosol wedi'u hailddatgan Cyllideb Derfynol £000	2014-15 Newidiadau £000	2014-15 Cynlluniau newydd Cyllideb Ddrafft £000	2015-16 Cynlluniau newydd Cyllideb Ddrafft £000
DEL Adnoddau	117,538	127,538	-1,925	125,613	127,413
DEL Cyfalaf	12,000	4,000	4,000	8,000	2,000
Llinell Sylfaen DEL	129,538	131,538	2,075	133,613	129,413

3. Trosolwg o'r Gyllideb

Nod cyffredinol yr Adran Cymunedau a Threchu Tlodi yw uno gwaith Llywodraeth Cymru a'i phartneriaid wrth drechu tlodi a sicrhau dyfodol tecach i gymunedau, teuluoedd ac unigolion.

Mae gan yr Adran nifer o flaenoriaethau penodol sy'n adlewyrchu ac yn cefnogi cyflenwi'r Rhaglen Lywodraethu. Mae llawer o'r blaenoriaethau hyn hefyd yn cael effaith uniongyrchol ar blant a phobl ifanc:

- cefnogi teuluoedd a phlant, yn arbennig trwy Dechrau'n Deg a Theuluoedd yn Gyntaf;
- trechu tlodi a hyrwyddo cadernid cymunedol gan gynnwys Cymunedau'n Gyntaf;
- lliniaru effaith diwygio lles;
- cynyddu cynhwysiant ariannol a digidol, gan gynnwys y Gronfa Cymorth Dewisol ac Undebau Credyd;
- cynyddu'r ddarpariaeth gofal plant a'r ddarpariaeth chwarae fforddiadwy o safon sydd ar gael;
- hyrwyddo hawliau a chyfranogiad plant a phobl ifanc
- hyrwyddo cydraddoldeb a chynhwysiant;
- cefnogi datblygu'r Trydydd Sector a gwella ei berthynas strategol â'r Llywodraeth; a
- ymgorffori datblygu cynaliadwy fel egwyddor drefniadol ganolog yng ngwaith Llywodraeth Cymru a'i phartneriaid.
-

4. Y Rhaglen Lywodraethu

Ar draws y portffolio Cymunedau a Threchu Tlodi, rydym yn gweithio i **atal tlodi**, i helpu pobl allan o dlodi a helpu i adeiladu cymunedau cadarn lle y gall teuluoedd ac unigolion gael gafaél ar y cymorth y mae arnynt ei angen. Rydym yn helpu plant i gael y dechrau gorau mewn bywyd ac yn cefnogi teuluoedd; yn cymryd camau i

wneud cydraddoldeb, hawliau a datblygu cynaliadwy yn rhan annatod o waith Llywodraeth Cymru a'r sector cyhoeddus; ac yn cefnogi'r trydydd sector i chwarae ei ran wrth sicrhau'r canlyniadau yr ydym yn gweithio tuag atynt. Fel rhan o ganlyniad ein hymgyngoriad ar y berthynas rhwng Llywodraeth Cymru a'r Trydydd Sector yng Nghymru yn 2013, rhagwelwn y bydd mwy o ganolbwynt ar gefnogi'r sector i fod yn fwy cynaliadwy, gwella cydweithio a chydweithredu, a sicrhau bod y cyllid a ddarparwn yn cael cymaint o effaith â phosibl.

Yn benodol, mae'r gyllideb Plant, Pobl Ifanc a Theuluoedd yn cefnogi nifer o raglenni allweddol gan gynnwys Dechrau'n Deg, Teuluoedd yn Gyntaf a gofal plant. Yn 2014-15 byddwn yn buddsoddi £125m (gwariant refeniw) mewn cefnogi Plant, Pobl Ifanc a Theuluoedd yng Nghymru.

Amgaeir manylion y Llinell Wariant yn y Gyllideb (BEL) yn Atodiad 1. Yn sgil y newidiadau i bortffolios y Gweinidogion ym mis Mawrth, cafodd y BELs hyn eu trosglwyddo o MEG Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol, gyda'r cyllidebau Gwasanaethau Cymdeithasol yn cadw eu helfennau o arian plant a theuluoedd.

Dechrau'n Deg

Mae dyblu nifer y plant sy'n elwa ar gynllun **Dechrau'n Deg yn un o ymrwymadau'r Rhaglen Lywodraethu o dan 'Pump am Ddyfodol Tecach'** a buddsoddiad wedi'i dargedu ydyw i gefnogi plant a'u teuluoedd yn y blynyddoedd cynnar. Mae tystiolaeth ryngwladol yn cefnogi'r dull hwn fel ffordd effeithiol o wella cyfleoedd bywyd ein plant mwyaf difreintiedig.

Trwy gynllun Dechrau'n Deg byddwn yn buddsoddi refeniw o £72.1m a chyfalaf o £8m yn 2014-15 i gefnogi **gofal plant** o safon uchel ar gyfer y blynyddoedd cynnar. Rydym hefyd yn dyrannu refeniw ychwanegol o £5m yn 2015-16 er mwyn sicrhau ein bod yn cyflawni ein hymrwymiad i **ddyblu nifer y plant sy'n elwa ar Dechrau'n Deg**. Mae'r buddsoddiad a nodir uchod yn cynnwys arian cyfalaf ychwanegol o £4m yn 2014-15 (£2m yn 2015-16).

Bydd gwella cyfleoedd bywyd plant o gefndiroedd **cymdeithasol-economaidd** anodd yn cael effaith hirdymor gadarnhaol ar yr economi, nid yn unig oherwydd y canlyniadau i blant, ond hefyd mewn perthynas â **gwario ataliol** a'r gostyngiad cysylltiedig yn yr angen am wasanaethau mwy dwys a drud y byddai angen eu darparu fel arall. Gall y rhaglen arwain hefyd at well cydlyniant cymdeithasol a datblygu cymunedol.

Mae gofal plant o safon uchel yn y blynyddoedd cynnar a mynychu lleoliadau o safon ragorol yn cael dylanwad o bwys ar ddatblygiad plentyn, yn enwedig yn achos plant sy'n dod o gefndir difreintiedig. Erbyn diwedd 2014-15 bydd dros 32,000 o blant rhwng 2 a 3 oed yn ardaloedd Dechrau'n Deg yn elwa ar ddarpariaeth Dechrau'n Deg. Yn ôl y dystiolaeth werthuso gynnar mae datblygiad cymdeithasol plant sy'n elwa ar Dechrau'n Deg yn gwella ac maent t yn fwy parod am yr ysgol ac yn barod i ddysgu.

Gwyddom hefyd fod Dechrau'n Deg yn dechrau cael effaith gadarnhaol ar ddatblygiad gwybyddol plant. Rydym hefyd yn gweld gwelliant o ran cyrraedd y cerrig milltir priodol rhwng 2 a 3 oed. Rydym wedi ymrwymo, trwy'r Cynllun Gweithredu ar gyfer Trechu Tlodi, i barhau i gynyddu lefelau gwelliant rhwng 2 a 3 oed yn y rhaglen. Byddwn hefyd yn parhau i roi blaenoriaeth i ennill sgiliau iaith yn gynnar gan fod hyn yn allweddol i ddatblygiad gwybyddol ac i wella lefelau cyffredinol llythrennedd a rhifedd.

Mae Dechrau'n Deg hefyd yn gyflogwr o bwys. Ar hyn o bryd mae dros 1,000 o bobl wedi'u cyflogi'n uniongyrchol i gyflenwi'r rhaglen. Bydd cynnydd pellach o 850 yn y ffigur hwn yn ystod ein gwaith i ehangu'r rhaglen. Mae'r swyddi hyn yn amrywio o **ofal plant** lefel mynediad i rolau proffesiynol medrus iawn ym maes iechedd a **chefnogi teuluoedd**.

Mae cefnogi plant, teuluoedd a chymunedau difreintiedig wrth wraidd rhaglen Dechrau'n Deg. Mae buddsoddiad yn cael ei dargedu yn y cymunedau sydd â'r gyfran uchaf o aelwydydd gyda phlant 0-4 oed sydd ar fudd-daliadau incwm. Yn benodol byddwn yn parhau, trwy Dechrau'n Deg, i hybu'r berthynas rhwng y rhiant a'r plentyn a phwysigrwydd rianta cadarnhaol.

Teuluoedd yn Gyntaf

Rhaglen arloesol yw hon sy'n annog pob awdurdod lleol i ddatblygu systemau aml-asiantaeth effeithiol a chymorth i deuluoedd, gyda phwyslais clir ar **atal ac ymyrraeth gynnar** i gefnogi teuluoedd, yn enwedig y rhai sy'n byw mewn **tlodi**. Mae Llywodraeth Cymru wedi ymrwymo i gynnal y Rhaglen Teuluoedd yn Gyntaf yn ystod y tymor Cynulliad hwn a byddwn yn buddsoddi £46.9m yn 2014-15.

Mae'r rhaglen yn ymateb allweddol i **Strategaeth** Llywodraeth Cymru ar **Diodi Plant** ac yn cyfrannu at amcanion y Cynllun Gweithredu ar gyfer Trechu Tlodi yn sylweddol. Mae cynlluniau cyflenwi lleol yn blaenoriaethu camau gweithredu a chymorth i leihau nifer y teuluoedd sy'n byw mewn aelwydydd di-waith; gwella sgiliau rhieni a gofalgwyr a phobl ifanc sy'n byw mewn aelwydydd incwm isel; a lleihau'r anghydraddoldebau sy'n bodoli yn y canlyniadau iechedd, addysg ac economaidd i blant sy'n dod o gefndiroedd cymdeithasol-economaidd is. Bydd prosiectau'n cefnogi ystod o fentrau gan gynnwys targedu pobl 16-19 oed sydd wedi ymddieithrio o addysg a hyfforddiant a darparu cymorth personol i ddatblygu eu cyflogadwyedd.

O safbwynt cyflawniad addysgol, mae Teuluoedd yn Gyntaf hefyd yn ei gwneud yn ofynnol i awdurdodau lleol flaenoriaethu cymorth er mwyn sicrhau bod plant, pobl ifanc ac yn wir oedolion mewn teuluoedd yn gallu cyflawni eu potensial. Byddwn yn defnyddio dangosyddion craidd megis nifer y plant sy'n gymwys i gael prydau ysgol am ddim, sy'n cyrraedd dangosydd y Cyfnod Sylfaen, sy'n cyrraedd y dangosydd pynciau craidd yng Nghyfnod Allweddol 2 ac sy'n cyrraedd y Trothwy lefel 2 mewn TGAU. Bydd prosiectau'n canolbwyntio ar y teulu'n bennaf, a byddant hefyd, er

enghraifft, yn targedu pobl sydd mewn perygl o ymadael ag addysg trwy sicrhau bod lefelau presenoldeb ac ymgysylltu yn well.

Mae'r Rhaglen Teuluoedd yn Gyntaf hefyd yn sbardun o bwys wrth ddatblygu 'Tîmau o Amgylch y Teulu' aml-asiantaeth. Cymru yw'r unig wlad yn y DU ar hyn o bryd sy'n ei gwneud yn ofynnol i ardal pob awdurdod lleol ddatblygu ac ymgorffori 'Tîm o Amgylch y Teulu' yn eu gwaith.

Mae **Cefnogi plant, teuluoedd a chymunedau** difreintiedig yn sylfaenol i amcanion Teuluoedd yn Gyntaf fel rhaglen Cymru gyfan. Mae plentyn yn gwneud yn well pan fydd yn byw mewn cartref diogel o safon uchel, a lle mae ganddo berthynas agos, gadarnhaol a diogel â'i mam, â'i dad, neu ag oedolyn allweddol. Nod Teuluoedd yn Gyntaf yw rhoi cymorth priodol i deuluoedd i sicrhau eu bod yn hunanddigonol ac yn gadarn. Byddwn yn buddsoddi mewn gwasanaethau cymorth i deuluoedd a gwasanaethau uniongyrchol sy'n galluogi plant i ddatblygu ac sy'n rhoi i rieni'r cymorth y mae arnynt ei angen i ymdopi â sefyllfaoedd teuluol anodd, eu helpu i fynd i'r afael â materion a achosir gan tlodi a sicrhau eu bod yn cael yr wybodaeth a'r cyngor iawn pan fydd arnynt eu hangen. Bydd prosiectau Teuluoedd yn Gyntaf, er enghraifft, yn nodi teuluoedd sydd fwyaf tebygol o aros mewn tlodi hirdymor ac yn targedu cymorth cynnar a pharhaus i'r teulu cyfan, gwella sgiliau, datblygu dyhead a gwella lefelau incwm aelwydydd.

Gofal Plant a Chwarae

Mae'r ddarpariaeth yn cael ei chynnal yn £3m yn 2014-15 o gofio ei phwysigrwydd fel sbardun polisi o bwys mewn perthynas â thwf a swyddi ac o safbwynt trechu tlodi. Mae gwerthusiadau olynol wedi casglu bod argaeledd gofal plant fforddiadwy o safon yn hanfodol i gefnogi pobl y mae angen iddynt weithio neu ennill sgiliau i'w galluogi i weithio.

Cydnabyddir yn y **Rhaglen Lywodraethu**, y Cynllun Gweithredu Trechu Tlodi a Chynllun y Blynyddoedd Cynnar a Gofal Plant fod datblygu gofal plant fforddiadwy, hygyrch o safon uchel, yn allweddol i sicrhau bod rhieni'n gallu cael mynediad i hyfforddiant a gwaith. Byddwn yn chwilio am gyfleoedd o dan y cylch nesaf o raglenni Ewropeaidd (2014-2020) i weithredu yn y maes hwn fel rhan o'n nod o hybu cynhwysiant cymdeithasol a **threchu tlodi**.

Rydym yn cefnogi'r **sector gofal plant** trwy helpu cyrff gofal plant cenedlaethol a darparu cymorth ariannol i'r awdurdodau lleol i hybu a datblygu gofal plant cofleididol y tu allan i'r ysgol. Yn 2012-13 roedd rhyw 4,500 o leoedd gofal plant ac 800 o leoedd mewn clybiau gwyliau'n cael eu cynnal gan y rhaglen y tu allan i ysgolion. Byddwn hefyd yn cefnogi rhai o'r blaenoriaethau a danlinellwyd yn *Adeiladu Dyfodol mwy Disglair*, Cynllun y Blynyddoedd Cynnar a Gofal Plant.

O safbwynt cyflawniad addysgol, gwyddom hefyd fod yr hyn y mae rhieni'n ei wneud gyda'u plant gartref yn cael effaith sylweddol ac y gall ei ddylanwad fod yn gryfach na galwedigaeth, addysg neu incwm y rhiant. Byddwn hefyd yn parhau i

gefnogi rhaglenni **laith a Chwarae** sy'n anelu at ddatblygu rhyngweithiad a buddsoddiad y rhiant mewn dysgu yn y cartref.

Cydnabyddwn bwysigrwydd sicrhau bod gan blant a phobl ifanc lais a'n bod yn gwrando arnynt. Byddwn yn parhau i gefnogi gweithredu'r **Mesur Hawliau Plant a Phobl Ifanc** a gweithredu'r **CCUHP** yng Nghymru. Byddwn hefyd yn parhau i gefnogi MEIC - y **Llinell Gymorth Eiriolaeth i Blant a Phobl Ifanc** a byddwn yn cynyddu £0.2m ar y gyllideb Eiriolaeth yn 2014-15 a 2015-16.

Mae gostyngiad o £0.5m wedi'i gymhwyso i'r gyllideb Cymorth i **Hawliau Plant** yn 2014-15 a hynny'n bennaf o ganlyniad i arian heb ei ddyrannu yn deillio o brosiectau cynharach sydd bellach wedi dod i ben. Nid oedd yr arian hwn wedi cael ei glustnodi ar gyfer prosiectau'r dyfodol. Ni fydd y gostyngiad hwn yn amharu ar ein gallu i barhau i weithredu'r **Mesur Hawliau Plant a Phobl Ifanc** a'r dyletswyddau ar y Gweinidogion i flaenoriaethu hawliau plant wrth wneud penderfyniadau mewn perthynas â pholisi a deddfwriaeth. Bydd gostyngiadau pellach o £0.4m yn 2015-16 wrth i ni anelu at gydgyfnerthu rhai o'n cynlluniau grant.

Caiff cyllideb **Comisiynydd Plant Cymru** ei chynnal yn £1.7m yn 2014-15 a 2015-16. Mae hyn yn dangos ein hymrwymiad i sicrhau bod hawliau plant a phobl ifanc yn cael eu cynrychioli gan y Comisiynydd.

5. Deddfwriaeth

Cydnabyddwn bwysigrwydd sicrhau bod gan blant a phobl ifanc lais a'n bod yn gwrando arnynt. Byddwn yn parhau i gefnogi gweithredu'r **Mesur Hawliau Plant a Phobl Ifanc** a gweithredu'r **CCUHP** yng Nghymru. Byddwn hefyd yn parhau i gefnogi MEIC - y **Llinell Gymorth Eiriolaeth i Blant a Phobl Ifanc** a byddwn yn cynyddu £0.2m ar y gyllideb Eiriolaeth yn 2014-15 a 2015-16.

Mae gostyngiad o £0.5m wedi'i gymhwyso i'r gyllideb Cymorth i **Hawliau Plant** yn 2014-15 a hynny'n bennaf o ganlyniad i arian heb ei ddyrannu yn deillio o brosiectau cynharach sydd bellach wedi dod i ben. Nid oedd yr arian hwn wedi'i glustnodi ar gyfer prosiectau yn y dyfodol. Ni fydd y gostyngiad hwn yn amharu ar ein gallu i barhau i weithredu **Mesur Hawliau Plant a Phobl Ifanc (Cymru)** a'r dyletswyddau ar y Gweinidogion i flaenoriaethu hawliau plant wrth wneud penderfyniadau mewn perthynas â pholisi a deddfwriaeth. Bydd gostyngiadau pellach o £0.4m yn 2015-16 wrth i ni anelu at gydgyfnerthu rhai o'n cynlluniau grant.

Mae'n werth nodi hefyd fod y Mesur yn gymwys i bob Gweinidog ac i bob polisi a deddfwriaeth newydd neu ddiwygiedig. Felly, mae'r buddsoddiad ar gyfer gweithredu hawliau plant yn llawer mwy ac yn effeithio ar gyllidebau ar draws y llywodraeth gyfan. Cafodd adroddiad ar gydymffurfio â'r Mesur ei gyhoeddi yn Ionawr 2013 ac mae'n nodi'r effaith y mae'r Mesur yn ei chael a sut y mae'n ymdreiddio i holl fusnes, deddfwriaeth, cyfarwyddiadau a chanllawiau'r llywodraeth, ac yn ei dro i wasanaethau lleol. Byddwn yn parhau i fonitro ac adrodd ar effaith y

Mesur ac rydym wedi ymrwymo i gyhoeddi adroddiad cydymffurfio pellach ym mis Gorffennaf 2016.

Yn ehangach, rydym yn gweithio hefyd ar Fil Cenedlaethau'r Dyfodol. Diben y Bil yw galluogi'r rhai sy'n darparu gwasanaethau cyhoeddus i wneud penderfyniadau gwell, gan ganolbwyntio ar yr effeithiau economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol ar genedlaethau'r presennol a'r dyfodol. Mae egwyddor meddwl hirdymor yn un o elfennau allweddol datblygu cynaliadwy. Mae ystyried y tymor hir yn rhoi canolbwynt ar **atal** a'r ymyriadau cynnar sy'n gallu arwain at fanteision hirdymor i unigolion a chymunedau.

6. Cyfalaf

Yn 2014-15 byddwn yn darparu £4 miliwn pellach mewn cyfalaf i sefydlu'r seilwaith angenrheidiol i barhau i gyflawni ein hymrwymiad i ddyblu nifer y plant sy'n elwa ar Dechrau'n Deg. Erbyn diwedd 2014-15 byddwn wedi buddsoddi dros £25 miliwn mewn tua 165 o brosiectau unigol, gan ddarparu lleoliadau am ofal plant o safon uchel, rhaglenni cymorth rhianta a thimau cymorth aml-asiantaeth. Bydd y buddsoddiad hwn yn mynd tuag at ddatblygu'r 'seilwaith cymdeithasol' y cyfeirir ato yn ein Cynllun Buddsoddi yn Seilwaith Cymru trwy weithio yng nghanol ein cymunedau mwyaf difreintiedig a gwella llesiant a chyfleoedd bywyd plant o dan 4 oed.

7. Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb

Dechrau'n Deg

Dechrau'n Deg yw un o ymrwymadau'r **Rhaglen Lywodraethu o dan 'Pump am Ddyfodol Tecach'** a buddsoddiad wedi'i dargedu ydyw i gefnogi plant a'u teuluoedd yn y blynyddoedd cynnar. Mae tystiolaeth ryngwladol yn cefnogi'r dull hwn fel ffordd effeithiol o wella cyfleoedd bywyd ein plant mwyaf difreintiedig.

Bydd cyllideb Dechrau'n Deg yn gostwng £0.9m yn 2014-15. Er hynny, nid oes unrhyw ostyngiad yn y grant Dechrau'n Deg a ddyrennir i'r awdurdodau lleol a byddwn yn parhau i ehangu rhaglen Dechrau'n Deg yn unol â'r ymrwymiad yn y Rhaglen Lywodraethu i gyrraedd 36,000 o blant a'u teuluoedd erbyn diwedd y tymor Cynulliad hwn. Daw'r gostyngiad yn y gyllideb o elfennau costau canolog ac mae'n cynnwys arbedion mewn costau gweinyddol o £0.4m a mabwysiadu ymagwedd fwy costeffeithiol at offer asesu, gan ryddhau £0.5m. Nid oes unrhyw effeithiau negyddol uniongyrchol ar gydraddoldeb o ganlyniad i'r penderfyniad hwn gan nad yw'n effeithio ar ddarparu gwasanaethau i bobl.

Yn 2015-16, bydd BEL Dechrau'n Deg yn cynyddu £4.8m i adlewyrchu ymrwymiad Llywodraeth Cymru i ehangu Dechrau'n Deg. O safbwynt cyflawniad addysgol, mae gan ofal plant o safon uchel yn y blynyddoedd cynnar a mynychu lleoliadau o safon ragorol ddylanwad o bwys ar ddatblygiad plentyn, yn arbennig yn achos blant sy'n dod o gefndir difreintiedig. Yn ôl y dystiolaeth werthuso gynnar mae datblygiad

cymdeithasol plant sy'n elwa ar Dechrau'n Deg yn gwella ac maent yn fwy parod am yr ysgol ac yn barod i ddysgu. Anelir y buddsoddiad at y cymunedau sydd â'r gyfran uchaf o aelwydydd sydd â phlant 0-4 oed sydd ar fudd-daliadau incwm.

Teuluoedd yn Gyntaf

Rhaglen sy'n annog pob awdurdod lleol i ddatblygu systemau aml-asiantaeth effeithiol a chymorth i deuluoedd, gyda phwyslais clir ar **atal ac ymyrraeth gynnar**, yn enwedig y rhai sy'n byw mewn **tlodi** yw Teuluoedd yn Gyntaf. Mae'r rhaglen yn ymateb allweddol i Strategaeth Tlodi Plant Llywodraeth Cymru ac yn cyfrannu'n sylweddol at amcanion y Cynllun Trechu Tlodi.

Rydym wedi ymrwymo i gynnal y Rhaglen Teuluoedd yn Gyntaf yn ystod y tymor Cynulliad hwn a byddwn yn buddsoddi £46.9m yn 2014-15. Mae hwn yn ostyngiad o £0.75m y mae ei angen yn 2014-15 ond caiff ei dalu heb unrhyw ostyngiad i'r grant Teuluoedd yn Gyntaf. Yn arbennig, mae hyn yn golygu y bydd y **cymorth wedi'i neilltuo i deuluoedd â phlant anabl** yn parhau ar lefelau cynlluniedig. Gellir talu'r gostyngiadau yn 2014-15 o wariant cynlluniedig ar feysydd polisi sydd heb gael eu datblygu'n llawn, neu gellir eu gohirio nes y bydd y gyllideb ar gael.

Byddwn yn dwyn ymlaen y gostyngiad yn y gyllideb Teuluoedd o £0.75m o 2014-15 ac fe welwn ostyngiad o £2.3m yn 2015/16. Deuir o hyd i hyn trwy leihau'r dyraniadau grant i'r awdurdodau lleol ar gyfer grant Teuluoedd yn Gyntaf. Mae hyn yn debygol o arwain at nifer o ostyngiadau mewn gwasanaethau i blant a theuluoedd, naill ai trwy ostyngiadau mewn adnodd Tîm o Amgylch y Teulu, cwotogi ar brosiectau penodol, neu roi terfyn ar rai prosiectau penodol yn llwyr. Gan fod Teuluoedd yn Gyntaf wedi'i gynllunio i dargedu teuluoedd yn benodol lle mae tlodi'n fater o bwys, mae'n debygol y bydd effaith ar unigolion a theuluoedd o'r grwpiau sydd â nodweddion gwarchoddedig. Rydym yn datblygu methodoleg fwy manwl ar gyfer casglu data er mwyn darparu asesiad gwell o'r effaith a fydd yn caniatáu i ni gynllunio camau lliniaru.

Bydd angen hefyd i ni leihau £0.3m ar y swm sydd ar gael trwy Grant Cyrff Plant a Theuluoedd yn 2015-16. Gallai hyn effeithio ar allu rhai o gyrff y trydydd sector i gael arian. Yn y cyfamser byddwn yn edrych ar gamau i liniaru'r effaith.

Gofal Plant a Chwarae

Rydym yn amddiffyn y gyllideb Gofal Plant a Chwarae yn 2014-15 sy'n dangos ein hymrwymiad i fuddsoddi mewn cymorth ar gyfer gofal plant ac i gefnogi datblygu'r sector gofal plant, sy'n allweddol o ran o sicrhau bod pobl yn gallu cael mynediad i hyfforddiant a/neu gyflogaeth a hefyd fod plant yn elwa ar brofiadau gofal plant o safon.

Er hynny, ceir gostyngiad o £0.3m yn 2015-16. Daw hyn o swm o £0.1 miliwn sydd ar gael am fod arian prosiect yn dod i ben yn 2014/15 a thrwy beidio ag ymrwymo cronfeydd i unrhyw brosiectau pellach. Yn ogystal, bydd Llywodraeth Cymru'n rhoi'r

gorau i roi cymorth ariannol (£0.2 miliwn) ar gyfer gwiriadau troseddol i weithwyr gofal plant. Bach iawn o effaith y bydd hyn yn ei chael yn sgil cyflwyno gwiriadau CRB cludadwy. Ni chaiff unrhyw effaith ar ddarpariaeth a chymorth gofal plant a fydd yn parhau trwy'r grant Gofal Plant y tu allan i'r ysgol.

Eiriolaeth

Cydnabyddwn bwysigrwydd sicrhau bod gan blant a phobl ifanc lais a'n bod yn gwrando arnynt. Byddwn yn parhau i gefnogi gweithredu'r **Mesur Hawliau Plant a Phobl Ifanc** a gweithredu'r **CCUHP yng Nghymru**.

Byddwn hefyd yn parhau i gefnogi MEIC – y **Llinell Gymorth Genedlaethol** ynghylch **Eiriolaeth i Blant a Phobl Ifanc** a byddwn yn cynyddu £0.2m ar y gyllideb Eiriolaeth yn 2014-15 a 2015-16 er mwyn mynd i'r afael â'r cynnydd yn nifer y plant a phobl ifanc sy'n cysylltu â'r llinell gymorth Eiriolaeth, Cyngor a Gwybodaeth. Byddwn hefyd yn cynnal gwerthusiad o MEIC er mwyn sicrhau ei fod mor effeithiol ag y gall fod o ran sicrhau canlyniadau cadarnhaol.

Yn ogystal bydd y codiad yn helpu i fynd i'r afael â rhai o'r argymhellion a nodwyd gan y **Comisiynydd Plant** yn ei adroddiad ar eiriolaeth i blant a phobl ifanc.

8. Datblygu Cynaliadwy

Mae cynaliadwyedd ein buddsoddiad sylweddol trwy'r Gyllideb Plant, Pobl Ifanc a Theuluoedd yn rhan annatod o'r gweithio aml-asiantaeth mwy effeithiol y mae'n ei yrru. Yn ein tro, byddwn yn parhau i ddefnyddio sylfeini tystiolaeth i wneud yr achos busnes o blaid buddsoddi cynnar ac i ddangos ffrwyth buddsoddi, gan sicrhau bod egwyddorion ac arferion ymyrraeth gynnar yn ennill eu plwyf. Mae rhaglen Dechrau'n Deg a'r Rhaglen Teuluoedd yn Gyntaf yn destun gwerthusiadau a gaiff eu cyhoeddi (fel cyfres o adroddiadau) ac a ddefnyddir i lywio eu datblygiad ymhellach.

Jeff Cuthbert AM

Y Gweinidog Cymunedau a Threchu Tlodi

Vaughan Gething AM

Y Dirprwy Weinidog Trechu Tlodi

CHILDREN, YOUNG PEOPLE AND FAMILIES BUDGET (forming part of the CTP MEG)							ANNEX 1
REVENUE BUDGET - Departmental Expenditure Limit							
SPA	Actions	BEL Title	2013-14 Supplementary budget	2014-15 Indicative Plans Restated Final Budget	2014-15 Changes	2014-15 New Plans Draft Budget	2015-16 New Plans Draft Budget
Children, Young People and Families	Children, Young People and Families	Children's Commissioner	1,715	1,715	0	1,715	1,715
		Families First	47,658	47,658	-750	46,908	44,608
		Flying Start	62,994	72,994	-900	72,094	76,894
		Childcare & Play Strategies	3,016	3,016	0	3,016	2,716
		Support for Children's Rights	1,305	1,305	-500	805	405
		Advocacy	850	850	225	1,075	1,075
		SPA/ACTION Total	117,538	127,538	-1,925	125,613	127,413
		Total Resource	117,538	127,538	-1,925	125,613	127,413
CAPITAL BUDGET - Departmental Expenditure Limit							
SPA	Actions	BEL Title	2013-14 Supplementary budget	2014-15 Indicative Plans Restated Final Budget	2014-15 Changes	2014-15 New Plans Draft Budget	2015-16 New Plans Draft Budget
Communities and Tackling Poverty	Communities and Tackling Poverty	Flying Start	12,000	4,000	4,000	8,000	2,000
		SPA/ACTION Total	12,000	4,000	4,000	8,000	2,000
		Total Capital	12,000	4,000	4,000	8,000	2,000
		Total DEL	129,538	131,538	2,075	133,613	129,413

Resource tables = The baseline used for Resource DEL in 2014-15 is as at Final Budget 2013-14, restated to reflect Ministerial portfolio changes as announced by the First Minister in March and adjusted to reflect recurrent baseline adjustments included in the First Supplementary Budget 2013-14. These baseline adjustments are set out in Annex D of the Draft Budget narrative.

Capital tables = The baseline used for Capital DEL in 2014-15 is as at Final Budget 2013-14, restated to reflect Ministerial portfolio changes as announced by the First Minister in March.